

UOT 654.19**AZƏRBAYCANDA İNFORMASIYA
TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN TƏMİNATI****V.Z.ƏLİYEV***Bakı Dövlət Universiteti**oghuz78@gmail.com*

Məqalədə faktoloji materiallar əsasında Azərbaycanda informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi mövzusu geniş şəkildə nəzərdən keçirilir.

Bununla əlaqədar olaraq, ölkəmizdə sözügedən məsələyə münasibət təhlil edilərək konkret misallar gətirilir və ələlxüsus, son illərdə ən yüksək səviyyədə ölkə rəhbərliyinin informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələsinə böyük əhəmiyyət verdiyi qeyd edilir. Məqalədə təqdim edilən faktlar bunu əsaslı şəkildə təsdiq edir.

Açar sözlər: media, KİV, informasiya, təhlükəsizlik, İnternet, sosial media, qloballaşma, siyasət

Ötən əsrin ikinci yarısından etibarən dünyada sənaye cəmiyyətlərinin yerini informasiya cəmiyyətləri tutmağa başladı. Xüsusilə, ötən əsrin 90-cı illərində İnformasiya -Kommunikasiya Texnologiyaları (İKT) sahəsində baş verən inqilabi yeniliklər informasiya cəmiyyətinə keçidi daha da sürətləndirdi.

İnformasiya təhlükəsizliyi son dərəcə geniş və eyni zamanda çoxşaxəli anlayışdır. Fiziki təhlükəsizlik, lokal və qlobal təhlükəsizlik, texnologiya riskləri və s. Müəllif hüquqlarının pozulması, intellektual mülkiyyətə müdaxilə, saytları dağıtmaq, iflic vəziyyətə salmaq, məxfi məlumatların oğurlanması və başqalarının hesabına müdaxilə edilməsi kimi problemlər mövcuddur. Bu səbəbdən də, Avropa Şurasının 2001-ci ildə qəbul etdiyi Kiber cinayətkarlıq haqqında konvensiya məhz informasiya təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi daşıyır. Qeyd edək ki, Azərbaycan da 2008-ci ildə bu konvensiyaya qoşulub.

Müasir dünyada informasiya və insan zəkası maddi sərmayənin önünə keçir. İnformasiyanın istehsal prosesindəki əhəmiyyəti hər keçən gün artmağa başlayır ki, bu da onu həm xammal, həm də əmtəə olaraq daha qiymətli edir [5].

Bu gün ölkəmizdə, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı ilə bağlı rəsmi dövlət səviyyəsində vacib addımlar atılır. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sektorunun neftdən sonra ikinci vacib sahə olduğunu dəfələrlə bəyan edib. “Bu

günə qədər ölkəmizdə İKT-nin inkişafı ilə bağlı müxtəlif dövlət proqramları qəbul olunub. “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiyanın (2003-2012-ci illər)” qəbul edilməsi bu istiqamətdə atılan önəmli addım oldu. Milli Strategiyanın gerçəkləşməsi məqsədilə “Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2005-2008-ci illər üçün Dövlət Proqramı” (Elektron Azərbaycan)” qəbul və icra olundu. İKT-nin inkişafı ilə bağlı ortaya qoyulan siyasi iradə qısa müddətdə öz bəhrəsini verməyə başladı” [5].

İnformasiya münasibətlərinin və proseslərinin durmadan inkişafı informasiya sahəsində yeni münasibətlər sisteminin – informasiya təhlükəsizliyinin təminatı sisteminin, informasiya hüququnun yaranmasını tələb edir [6]. Azərbaycanda bununla əlaqədar olaraq bir sıra qanunvericilik aktları və digər hüquqi sənədlər qəbul edilib: “Cəmiyyətdə liberal dəyərlərin, demokratikləşmə prosesinin dərinləşməsi, həmçinin fikir plüralizmi, söz və məlumat azadlığının güclənməsi media qurumlarının müstəqilliyini, sərbəst fəaliyyətini şərtləndirən mühüm amillər olmuşlar. ... qanunvericilik təkmilləşdirilmiş, onun hüquqi-normativ bazası qabaqcıl dünya və Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmış, müasir şəraitə və bazar iqtisadiyyatının tələblərinə cavab verən qaydalar, fəaliyyət normaları müəyyənləşdirilmişdir” [4].

“Azərbaycanda dövrü mətbuatın meydana gəlməsi və peşəkar jurnalistikanın formalaşmasından günümüzədək keçən müddətdə geniş media sistemi yaranmışdır. ... Onlarca gündəlik qəzet, televiziya və radio kanalları, teleqraf agentlikləri səmərəli fəaliyyət göstərir. Bu fəaliyyətin təşkilatı, hüquqi və iqtisadi əsaslarını müəyyən edən ... qanun qəbul olunmuşdur. Bu proseslərin çağdaş elmi-nəzəri meyarlar baxımından daha geniş təhlil və tədqiqata cəlb edilməsinə böyük ehtiyac duyulur” [3].

Elmi araşdırmalara ehtiyacı olan sistemlərdən biri də informasiya sistemidir. İnformasiya münasibətləri hüquqi tənzimlənmənin predmeti kimi, informasiya-hüquqi münasibətlərin subyektləri, informasiyanın alınması, verilməsi, saxlanması və istifadəsinin hüquqi mexanizmləri, müxtəlif məzmunlu informasiyanın, məlumat bank və bazalarından istifadənin hüquqi rejimləri, informasiya hüquqi pozuntuları, məsuliyyət və s. məsələlər elmi müzakirələrin obyektinə ola bilər.

Bu gün informasiya texnologiyaları dünyada milyonlarla insanın həyatının ayrılmaz bir hissəsinə çevrilib. Təxmini hesablamalara görə, fərdi bilgisayarların dördüdə biri (250 milyon) kompyüter şəbəkəsi ilə əhatə olunmuşdur. Azərbaycan Respublikasında da iqtisadi və mədəni həyatın sürətlə kompyuterləşməsi prosesi gedir. “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiyanın (2003-2012-ci illər)” (17 fevral 2003-cü il), “Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2005-2008-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın (Elektron Azərbaycan)” (21 oktyabr 2005), “Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2010-2012-ci

illər üçün Dövlət Proqramı”nın (Elektron Azərbaycan)” (11 avqust 2010), “Azərbaycan Respublikasının ərazisində DVB-T rəqəmsal televiziya yayım sisteminin tətbiqi və inkişafı Proqramı”nın (10 fevral 2011), “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər) haqqında” və s. sənədlərin [9] təsdiqi və burada qarşıya qoyulmuş tapşırıqların icrasının təmin edilməsi ilə əlaqədar respublikada, xüsusilə də regionlarda İnternet xidmətlərinin genişləndirilməsi və ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən bütün İnternet provayderlər üçün eyni şəraitin – şəhərlərarası telefon kanallarından ödənişsiz istifadəyə şəraitin yaradılması kompyuterləşmə prosesini daha da genişləndirib.

Dövlət Statistika Komitəsinin verdiyi məlumata görə, hazırda Azərbaycanda hər 1000 nəfərə düşən kompyuterin sayı 250-yə, mobil telefon aparatlarının sayı 870-ə çatmış, beynəlxalq İnternetə çıxış sürəti 24 dəfə artaraq 300 Mbps-dən 7 Gbps-yə, hər min nəfərə düşən İnternet istifadəçilərinin sayı isə 270 nəfərə çatıb [8].

“Azərbaycanda İKT-nin inkişafı və informasiya təhlükəsizliyinin təminatı” məqaləsində təqdim edilən rəqəmlər maraqlıdır: “Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi (RİTN) tərəfindən açıqlanan statistik rəqəmlər göstərir ki, cari ilin ilk 3 rübü ərzində ölkəmizdə İnformasiya-Kommunikasiya Texnologiyaları sektorunda artım tempi 12,4%, telekommunikasiya sektorunda 8,3%, informasiya texnologiyaları sektorunda 1,6 dəfə, informasiya sektorunda isə 38,8% təşkil edib. Hesabat dövründə mobil abunəçilərin sayı 10 milyona yaxın, əhalinin hər 100 nəfərinə düşən kompyuterlərin sayı 15, İnternet istifadəçilərinin sayı isə 60-a bərabər olub. Bu isə ümumdünya orta göstəricilərini 2 dəfədən çox üstələyir. Azərbaycan son 3 ildə İKT-də dinamik inkişaf tempinə görə MDB ölkələri arasında 1-ci yerə çıxır. Bir qədər əvvəl mətbuata verdiyi açıqlamada rabitə və informasiya texnologiyaları naziri Əli Abbasov bəyan etmişdir ki, son 10 ildə Azərbaycan İKT sahəsinin inkişafı üzrə 10 ən yüksək inkişaf etmiş ölkələr sırasında yer alıb: “Artıq 7-8 ildir ki, Azərbaycanın İKT sahəsinin orta illik inkişafı 25-32% təşkil edir. Bu da dünya göstəricisini 2-2,5 dəfə üstələyir” [5].

Azərbaycan Respublikası cinayət məəcəlləsinə “Kompyuter informasiyası sahəsində cinayətlər” adlı 30-cu fəsil (maddə 271-273) daxil edilənədək bu cinayət növünə müxtəlif baxışlar mövcud idi və bəzi hallarda bu baxışlar indi də davam etməkdədir. Bu cür cinayətlərin diapazonu kompyuter cinayətləri (bu yanaşmanın nümayəndələri bu və ya digər kompyuter üsullarından istifadə ilə törədilmiş bütün cinayətləri bura aid edirlər) anlayışının geniş izahından tutmuş, həmin cinayətlərin hətta sərbəst cinayət növü kimi inkar olunmasına qədər bir sahəni əhatə edir. Nəhayət, 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində kompyuter informasiyası sahəsindəki cinayətlər müstəqil cinayət növü kimi müəyyən edilərək, müxtəlif yanaşmalarla bağlı mövcud olan qeyri-müəyyənlik aradan qaldırılıb [6].

Dünya İqtisadi Forumunun “Qlobal informasiya texnologiyaları. 2010-2011” adlı hesabatında bildirilir ki, Azərbaycan İKT-nin inkişafına görə 138 ölkə arasında 70-ci yerdə qərarlaşıb. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, Dünya İqtisadi Forumunun sonuncu hesabatında da Azərbaycan region ölkələri arasında öz lider mövqeyini qoruyub. Müqayisə üçün bildirək ki, həmin hesabatda region ölkələrindən Türkiyə 71-ci, Rusiya 77-ci, Ukrayna 90-cı, Gürcüstan 98-ci, İran 101-ci, Ermənistan 109-cu, Tacikistan 112-ci, Qırğızıstan isə 116-cı yerdə qərarlaşıb. Bu hesabatda Azərbaycanı region ölkələrindən yalnız Qazaxıstan 3 pillə üstələyib. Qeyd edək ki, regionun digər ölkələri hesabatda yer almayıblar [11].

Ölkəmizdə İKT üzrə yüksək səviyyəli infrastrukturun mövcudluğu əhəlinin internetdən geniş şəkildə istifadə etməsinə gətirib çıxarıb. Başqa bir araşdırmada - İnternetdən İstifadə Üzrə Beynəlxalq Statistika Təşkilatının (İnternet World Stats - İWS) açıqladığı sonuncu hesabatda isə göstərilir ki, Azərbaycanda İnternetdən istifadə edənlərin sayı ümumi əhalinin 44,1%-i səviyyəsindədir. Azərbaycan bu göstərici üzrə də region ölkələri arasında lider mövqeyə sahibdir. İWS-nin son hesabatında göstərilir ki, İnternetdən istifadə edənlərin sayı Rusiyada ümumi əhalinin 43%-ə, Qırğızıstanda 39,3%, Qazaxıstanda 34,1%-ə, Ukraynada 33,9%-ə, Moldovada 30,9%-ə, Gürcüstanda 28,3%, Özbəkistanda 26,8%-ə, Tacikistanda 9,2%-ə, Türkmənistanda isə cəmi 1,6%-ə bərabər olub. Eyni zamanda onu da qeyd edək ki, Azərbaycanın bu göstəricisi Latin Amerikasına və Karib bölgəsi, həmçinin Yaxın Şərq, Asiya və Afrika ölkələrindəki orta göstəricidən yüksəkdir [10].

Azərbaycan informasiya təhlükəsizliyinə ən yüksək səviyyədə diqqət ayırır, İKT-nin inkişafı bərabərində informasiya təhlükəsizliyi məsələsini də gündəmə gətirir. Son 20-30 il ərzində bu məsələ o qədər aktuallaşıb ki, artıq hər il noyabr ayının 30-u bütün dünyada “Beynəlxalq İnformasiya Təhlükəsizliyi Günü” olaraq qeyd olunur. Məlumat üçün qeyd edək ki, 1988-ci il noyabr ayının 30-da “Morris soxulcanı” adlanan ilk kompüter virusu ABŞ-da elmi-tədqiqat institutları, hərbi idarələr, hətta Pentaqon (Müdafiə Nazirliyi) da daxil olmaqla minlərlə idarənin fəaliyyətini iflic vəziyyətinə salıb. İlk kompyüter virusunun vurduğu ziyan isə təxminən 100 milyon dollar dəyərində qiymətləndirilirdi. Bu hadisədən sonra bəşəriyyətin informasiya təhlükəsizliyi barədə təsəvvürləri dəyişdi. Məhz həmin vaxtdan başlayaraq, mütəxəssislər informasiya təhlükəsizliyinin təmini məsələlərinə kompleks yanaşmanın zəruriliyi haqqında ciddi düşünməyə başladılar. Bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da informasiya təhlükəsizliyi məsələsinə ən yüksək səviyyədə diqqət ayrılır. Ölkəmizdə Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin tərkibində Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Departamenti fəaliyyət göstərir. Dövlət orqanlarının İnternet resurslarının yerləşdirilməsi, həmçinin bu qurumların internet şəbəkəsinə çıxışı həmin departament tərəfindən yaradılan AZSTATENET şəbəkəsi vasitəsilə təmin olunur. 2008-ci ildə Azərbaycan Avropa Şurasının “Kibernetik cinayətkarlıq haqqında Konvensiya”sını imzalayıb [5].

Bu ilin əvvəlindən başlayaraq Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi informasiya təhlükəsizliyi sisteminin inteqrasiyası ilə məşğul olan strukturların lisenziyalaşdırılması məsələsini nəzərdən keçirir.

Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin bildirdiyinə görə, informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələsi hazırda aktualdır və Azərbaycanda bu sahədə hələlik müəyyən boşluqlar mövcuddur.

Hesab edilir ki, informasiya təhlükəsizliyi sisteminin, habelə informasiya resurslarının (saytlar) inteqrasiyası ilə sertifikatlaşdırılmış şirkətlər məşğul olmalıdırlar. Məlumata görə, bu istiqamətdə əsas addım təşkilatı məsələlər, normativ-hüquqi bazanın hazırlanması və texniki məsələlərin həll edilməsidir.

2011-ci ildə nazirliyə bu sahədə dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi ilə məşğul olacaq İnformasiya Təhlükəsizliyi üzrə Milli Mərkəzin yaradılması tapşırılıb.

Mərkəzin vəzifələrinə şəbəkə infrastrukturlarının vəziyyətinin izlənilməsi, yeni təhlükələrin əmələ gəlməsi haqqında məlumatlandırma və onlara qarşı mübarizə tədbirləri, informasiya təhlükəsizliyinin pozulması halı ilə üzləşən təşkilatlara təcili kömək və s. daxildir.

Azərbaycanda dövlət hakimiyyətinin bütün səviyyələrində söz azadlığı və informasiya təhlükəsizliyi problemlərinə ciddi diqqət yetirilir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 47-ci və 50-ci maddələri fikir və söz azadlığına, hər kəsin qanuni yolla istədiyi məlumatı axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığına təminat verir. Bu məsələlər eyni zamanda Milli Məclisin sahə üzrə qəbul etdiyi qanunlara, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə uyğun olaraq tənzimlənir. 1997-ci ildən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Təhlükəsizlik Şurası, 1999-cu ildən isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Sırrının Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiya fəaliyyət göstərir.

İnformasiya təhlükəsizliyi məsələləri Milli Məclisin parlament dinləmələrində dəfələrlə nəzərdən keçirilib. Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin verdiyi məlumata görə, bu gün Azərbaycanda Milli Məclis tərəfindən qəbul olunmuş 49 qanun, bu qanunlara dəyişikliklərin və əlavələrin edilməsi, strukturların və əsasnamələrin təsdiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 60 Fərman və Sərəncamı, qanunların icra mexanizmlərinin hazırlanması və tətbiqi ilə bağlı Nazirlər Kabinetinin verdiyi 25 Qərar, informasiya-telekommunikasiya xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində 40-dan artıq Qayda, 6 Əsasnamə və nəhayət 100-dən çox beynəlxalq sənəd mövcuddur ki, bu sənədlərdə informasiya təhlükəsizliyi sahəsində hüquqi tənzimləmə normaları birbaşa və ya dolayısı yolla öz əksini tapıb [9].

Azərbaycanda ən yüksək səviyyədə informasiya təhlükəsizliyi problemi nə diqqətlə yanaşılması, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2012-ci ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında bu məsələyə birbaşa toxunması da əyani şəkildə sübut edir. Prezident,

çıxışının sonunda informasiya təhlükəsizliyi probleminin ölkəmiz üçün son dərəcə actual və vacib məsələ olduğunu vurğulayıb: **“Bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Bu da hesab edirəm ki, indiki zamanda çox actualdır: informasiya təhlükəsizliyi. Biz enerji, ərzaq təhlükəsizliyi haqqında geniş danışırıq. Bu, çox vacibdir. İnformasiya təhlükəsizliyi də indiki dövrdə çox vacibdir.**

Çünki mən hesab edirəm ki, bu sahədə hələ çox işlər görülməlidir. Müxtəlif istiqamətlər üzrə işlər görülməlidir. Biz İnternet dövründə yaşayırıq. Bu, reallıqdır və biz bu reallığa hazırıq. Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, burada azad İnternet vardır. Bunu, bəzən bizi tənqid etmək istəyənlər unutmasınlar.

İnternet istifadəçilərinin sayı getdikcə artır, 50 faizdən çoxdur. Biz indi hər bir kəndə, hər bir yaşayış məntəqəsinə genişzolaqlı İnternetin çəkilməsinə çalışırıq və buna nail olacağıq. Əlbəttə, informasiya təhlükəsizliyi məsələləri daha da çox aktuallaşır. Çünki qlobal informasiya məkanında informasiyalarla bərabər, təxribatlar da kifayət qədər çoxdur. Bu təxribatlar bəzi hallarda açıq, bəzi hallarda məxfi, yəni gizli xarakter daşıyır.

Bizə qarşı informasiya müharibəsi aparılır. Bu, həqiqətdir. Mən buna tam əminəm, bu barədə iki fikir ola bilməz. Bu informasiya müharibəsinin aparılması işində, əlbəttə ki, ilk növbədə, erməni lobbisi öz fəallığı ilə seçilir. Azərbaycanı qaralamaq, Azərbaycan reallıqlarını danmaq, Azərbaycanı geridə qalmış, antidemokratik ölkə kimi dünyaya təqdim etmək cəhdləri, ilk növbədə, erməni lobbisinin çirkin əməllərindən qaynaqlanır” [1].

2011-ci ilin sentyabrın 9-da Rusiyanın Yekaterinburq şəhərində təhlükəsizlik məsələlərinə cavabdeh olan yüksəkvəzifəli şəxslərin beynəlxalq görüşündə Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, Təhlükəsizlik Şurasının katibi, akademik Ramiz Mehdiyev “Beynəlxalq informasiya təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsinə ümumi yanaşmalar” mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. O, çıxışında bildirib: “Ölkənin firavanlığı və dünya sivilizasiyasında yeri informasiya texnologiyaları sahəsində siyasətin praqmatikliyindən və çevikliyindən asılıdır. İnformasiya məkanının qloballaşması və kütləvi kommunikasiya vasitələri şəbəkəsinin təsiri altında cəmiyyətdə baş verən dəyişikliklər təkcə müəyyən üstünlüklər və mənfəətlərlə məhdudlaşmayıb, həm də sosial-siyasi sahədə informasiya mübarizəsi aparmaq üçün geniş imkanlar açır, bu da öz növbəsində milli və beynəlxalq təhlükəsizliyə təhdid doğurur” [2].

Bu ilin mart ayında Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin təşəbbüsü ilə Avropa Komissiyasının TAIEX proqramı çərçivəsində “İnformasiya təhlükəsizliyi” mövzusunda seminar keçirilməsini də burada qeyd etmək lazımdır.

Tədbirin məqsədi informasiya təhlükəsizliyi üzrə milli sistemin dövrün tələblərinə uyğun inkişaf etdirilməsi və bu sahədə Avropa ölkələrinin qabaqcıl təcrübəsinin öyrənilməsidir. Seminarda informasiya təhlükəsizliyi sahəsində aiddiyyəti dövlət qurumları və sahə üzrə ixtisaslaşmış akademik dairələrdən bütövlükdə 14 dövlət təşkilatının 40-dan çox nümayəndəsi iştirak edib.

Mühazirəçi qismində Rumıniya, Çexiya, Litva və Polşa ekspertləri çıxış ediblər. Seminarda Avropa İttifaqının informasiya təhlükəsizliyi üzrə standartları, Avropa Şəbəkə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Agentliyinin fəaliyyətinə baxış, insidentlərin qarşısının alınması üzrə milli sistem və CERT-lər, təhlükəsiz İnternet proqramı, elektron hökumətin təhlükəsizliyi, məxfiçilik qaydalarının təmin olunması və digər mövzular müzakirə olunub.

Qeyd edək ki, indiyə qədər ölkəmizdə bu mövzunun müxtəlif aspektlərinə dair tədbirlər keçirilsə də, adı çəkilən seminar bütövlükdə informasiya təhlükəsizliyinə həsr olunmuş ilk tədbirdir.

ƏDƏBİYYAT

Azərbaycan dilində

1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin Nazirlər Kabinetinin 2012-ci ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasda çıxışı.
http://ict.az/az/index.php?option=com_content&task=view&id=2288&Itemid=122
2. Azərbaycanın Prezident Administrasiyasının rəhbəri, Təhlükəsizlik Şurasının katibi, akademik Ramiz Mehdiyevin “Beynəlxalq informasiya təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsinə ümumi yanaşmalar” mövzusunda məruzəsi.
www.mediaforum.az
3. Əlizadə Y. Azərbaycanda ali jurnalistika təhsili. “Azərbaycan” qəzeti, 2009, 28 oktyabr.
4. Mehdiyev R. Azərbaycanın efir məkanı: problemlər və vəzifələr. “Azərbaycan” qəzeti, 2009, 2 oktyabr.
5. Cəfərov A. Azərbaycanda İKT-nin inkişafı. “Zaman” qəzeti, 2011, 24 noyabr.
6. Məzənlı İ. İnformasiya sahəsində yeni münasibətlər sistemi.
<http://www.justice.az/index.php?action=view&id=26&module=newsmodule&src=%40random4412ca952a2ad>
7. Rzayeva M. Azərbaycanda İKT-nin inkişafı və informasiya təhlükəsizliyinin təminatı. “Şərq” qəzeti, 2011, 30 noyabr.

İnternet saytlar

8. http://www.azstat.org/statinfo/communication/az/2_ikt.shtml
9. <http://www.mincom.gov.az/az/main/html>
10. <http://www.internetworldstats.com/stats3.html>
11. <http://www.weforum.org/reports/global-information-technology-report-2010-2011-0.html>

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

В.З.АЛИЕВ

РЕЗЮМЕ

В данной научной статье автор на основе фактических материалов подробно рассматривает тему обеспечения информационной безопасности в Азербайджане.

Связи с этим, автор приводит ряд примеров, анализируя подход к этой проблеме в нашей стране, и отмечает, что особенно в последние годы на самом высоком уровне правительство придает большое значение вопросу обеспечения информационной безопасности в стране. Освещенные в статье факты, обстоятельно подтверждают это.

Ключевые слова: СМИ, информация, безопасность, интернет, социальная медиа, глобализация, политика

ENSURING INFORMATION SECURITY IN AZERBAIJAN

V.Z.ALIYEV

SUMMARY

The article studies the problem of ensuring information security in Azerbaijan.

The author, on the basis of precise examples, analyzes the approach to this problem in our country, and emphasizes that, especially in the last years the government attaches great importance to the issue of information security in the country. The issue is elucidated on the basis of facts.

Key words: media, Mass Media, information, security, internet, social media, globalization, politics